

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

AYAKKABI SEKTÖRÜ

Sektör Raporları

İhracat Genel Müdürlüğü
Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri Daire Başkanlığı

AYAKKABI

SITC No : 851

Armonize No: 64

1950 yılından itibaren küçük sanayi görünümünü kazanmaya başlayan ayakkabı sanayi, son yıllarda önemli gelişmeler kaydetmiştir. Özellikle 1980'li yıllarda sektörde oldukça ciddi sayılabilecek makine parkı yatırımları yapılmış ve böylelikle sektörün %30-35'i sanayile mesini tamamlamıştır. Sektörde üretimin % 65-70'i ise yerli makinelerle işletmeler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumunun 2013 yılına ilişkin yayınladığı verilerle göre, deri ve deri mamulleri sektöründe 65.813 kişi istihdam edilmekte olup, 6.887 işletme bu sektörde faaliyettedir. Sektördeki işletmelerin çoğunluğu İstanbul ve İzmir'de yer almaktadır. Üretici işletmelerin yaklaşık %50'si İstanbul'da faaliyet göstermektedir. İzmir, Konya, Bursa, Ankara, Gaziantep, Manisa, Denizli, Adana, Malatya, Çorum (Kilip) ayakkabı üretiminin yapıldığı diğer önemli merkezlerdir.

500 milyon çift üretim kapasitesi olduğu söylenen ayakkabı sektörümüzde, fiilen 280 milyon çift üretim yapılmaktadır.

Sektörde son yıllarda askeri ayakkabılar, botlar ve diğer ayakkabıların üretiminde hızlı bir gelişme gözlemlenmektedir. Uluslararası standartlara uygun üretimin gerçekleştirildiği sektörde CE işaretli ayakkabılar ülkemizde satışa sunulmakta ve AB ülkelerine ihraç edilmektedir.

Ayakkabı makineleri ve ayakkabı yan sanayi üretimi kapasite ve teknoloji olarak gelişmiştir. Ayakkabı yan sanayi üretiminin toplam ayakkabı sanayi üretimi içindeki payı ise % 5 dolayındadır. Üretim çeşitliliği açısından zengindir. Taban, ökçe, kalıp, vardiye ihraç edilmektedir. Ayakkabı yan sanayi başta İstanbul olmak üzere, İzmir ve Ege Bölgesi, Konya ve Gaziantep'te yoğunlaşmıştır.

Ülkemizde ayakkabı üretiminde geleneksel ve enjeksiyon yöntemi olmak üzere iki yöntem kullanılmakta olup, daha çok geleneksel yöntem tercih edilmektedir. Bu yöntemde saya ve taban ayrı ayrı üretilerek birbirlerine yapıştırma veya yapıştırma/dikme veya enjeksiyon yöntemlerinden biriyle monte edilmektedir.

harcata dönük çalınan üreticiler, alıcılar tarafından talep edilen standarda uygun üretim yapmaktadırlar. Türk ayakkabı sanayi ve ayakkabı yan sanayi çevre konularında duyarlıdır.

Son yıllarda tasarıma yönelik Türk ayakkabı sektöründe moda için uygun koleksiyonlar hazırlanmaktadır. Ayakkabı sektöründe eğitim faaliyetlerine de önem verilmektedir. Sektördeki dernek ve kuruluşlar bir araya gelerek Türkiye Ayakkabı Sanayi Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TASEV)ni kurmuşlardır. Sektörün tasarım konusundaki nitelikli eleman açışını karşılamak için Mimar Sinan Üniversitesi bünyesinde iki yıllık Ayakkabı Tasarım Bölümü açılmıştır. Yine tasarım konusunda genç yetenekleri ortaya çıkarmak için her yıl çeşitli tasarım yarışmaları düzenlenmektedir.

hracat

Ayakkab² sanayinde sahip olunan avantajlara rağmen, küçük atölye tipi üretim biçiminin hakim olması, kalifiye olmayan iş gücü, ayakkab² yan sanayi girdilerinde standart ve kalite eksikliği ve ithalat rekabeti gibi yapısal sorunlar nedeniyle ihracat potansiyeli yeterince değerlendirilememektedir. 1990'de yılların başında ihracat, özellikle Rusya pazarı olmak üzere canlanmış ve 1997 yılında 200 milyon dolar'a ulaşmıştır. Ancak, daha sonraki yıllarda Rusya'da yaşanan büyük kriz Türk ayakkab² sanayini de büyük ölçüde etkilemiş, ihracatta düşüşü başlatmıştır.

Sektör 2002 yılından itibaren yeniden toparlanma sürecine girmiş olup; 2008 yılında 344,9 milyon dolar olan ihracat, 2013 yılında 723,3 milyon dolar'a ulaşmış ve bir önceki yıla göre % 32,5 oranında artmıştır. Dünya ayakkab² ihracatı içinde ise Türkiye'nin payı % 0,46 olması, yurt içi piyasa odaklı üretim yapıldığını göstermektedir.

Türkiye'nin Ayakkab, hracat, (ABD\$)

Yıl	Değer
2009	289.472.603
2010	395.624.111
2011	441.246.902
2012	545.923.172
2013	723.275.252

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkab² sektörü ihracatının ürün gruplarına göre dağılımına bakıldığında ise ihracatının değer bazında yaklaşık % 42,63'ünü yüzü deriden mamul ayakkabların oluşturduğu görülmektedir. 2013 yılında 308,36 milyon dolarlık yüzü deriden mamul ayakkab² ihracatı gerçekleştirilmiştir. İkinci önemli ürün grubunu ise deri tabanlı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden oluşan ayakkabılar oluşturmakta olup, 2013 yılı ihracatı 138 milyon dolardır.

Ürün Gruplarına Göre Ayakkab, hracat, (ABD \$)

GT P	Ürün Adı	2011	2012	2013
6401	Ayakkab ² ; D ² Taban ² , Yüzü Kauçuk Ve Plastik, Su Geçirmez	6.247.498	7.099.743	13.351.552
6402	Ayakkab ² ; D ² Taban ² , Yüzü Kauçuk Ve Plastik Diğer	100.931.304	116.363.378	138.041.460
6403	Ayakkab ² ; Yüzü Deri, Taban ² Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele	200.012.735	251.889.464	308.355.846
6404	Ayakkab ² ; Yüzü Dokuma Maddelerinden, Taban ² Kauçuk, Plastik Vb	54.955.537	88.646.365	101.374.266
6405	Ayakkab ² ; Diğer	36.029.113	45.387.847	45.880.383
6406	Ayakkab ² Aksam ² , Ç Taban, Topuk Rampas ² , Getri, Tozluk, Dolak Vb	43.070.715	36.536.375	116.271.745
Toplam		441.246.902	545.923.172	723.275.252

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkab, hraç Edilen Ba l,ca Pazarlar (ABD \$)

Ülkeler	2012	2013	De i im (%)
Rusya Federasyonu	110.369.043	128.757.887	16,7%
Irak	79.937.216	105.167.810	31,6%
Litvanya	568.296	72.146.001	12.595,1%
Suudi Arabistan	41.789.661	41.877.079	0,2%
Ukrayna	10.140.485	28.754.254	183,6%
Almanya	19.792.720	26.972.359	36,3%
ngiltere	15.807.750	22.127.279	40,0%
Kirgizistan	12.261.306	16.236.792	32,4%
talya	12.073.480	16.078.980	33,2%
Libya	11.611.225	13.272.729	14,3%
Kazakistan	17.073.422	12.929.464	-24,3%
Romanya	9.416.998	11.993.241	27,4%
Azerbaycan	10.578.555	11.089.600	4,8%
Bulgaristan	14.487.530	11.078.800	-23,5%
Cezayir	7.591.498	10.889.945	43,4%
Türkmenistan	9.120.132	9.733.223	6,7%
Hollanda	8.697.352	9.702.560	11,6%
Fransa	7.696.752	8.743.587	13,6%
srail	6.326.761	8.704.849	37,6%
K.K.T.C.	6.744.221	8.425.879	24,9%
Liste Toplamı (İ k 20 Ülke)	412.084.403	574.682.318	39,5%
Di er	133.838.769	148.626.454	11,0%
Genel Toplam	545.923.172	723.308.772	32,5%

Kaynak: Ekonomi Bakanl ² ² Bilgi Sistemi

2013 y ² nda ayakkab ² ihraç etti imiz ba l ² ca ülkeler arasında Rusya Federasyonu, Irak, Litvanya, Suudi Arabistan ve Ukrayna yer almaktadır. 2013 y ² nda söz konusu be ² lkeye 376,7 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.

Almanya, ngiltere, K ² rg ² zistan, talya ve Libya di er önemli ihraç pazarlarımızd ² r. Ülke baz ² nda ihraç pazarlarımızda çe ² itlenme olmasına ra men ayakkab ² ihracatımız ² n daha çok kom u ve çevre ülkelere yapıld ² ² görülmektedir.

Ülkemiz ayakkab ² sektörü ihracat aç ² s ² ndan henüz arzu edilen seviyeye ulaşmam ² t ² r. Özellikle spanya, Portekiz gibi Avrupal ² üreticilerle rekabet edebilecek büyük bir arz potansiyeli vardır. Ancak bu potansiyel dünyada bilinmemektedir. Özellikle spanya, Portekiz ve talya gibi Avrupal ² ayakkab ² üreticisi ülkelerle rekabet etmemiz için sektörün, firmaların ürünlerimizin tanıtımını yap ² mas ² gerekmektedir. Türk ayakkab ² firmaları yeni pazar aray ² larını sürdürmekte, var oldukları pazarlarda pazar paylarını art ² rmaya çalış ² maktadırlar; özellikle Bat ² Avrupa ülkelerine ihracat imkanlarını ara t ² rmaktadırlar. Bu kapsamda sektör firmaları yurtd ² ndaki önemli uluslararası fuar ve sergilere katılmaktadırlar. GSD Shoe Fair-Düsseldorf, Micam Shoevent-Milano, Motexha Spring Fair-Dubai, Lineapella-talya ve Mosshoes-Moskova katılmalarıyla fuarların ba ² nda gelmektedir.

thalat

Türkiye'nin ayakkabı ithalatı 1994 yılında 28,1 milyon dolar iken, 1997 yılında AB ile Gümrük Birliği'nden hemen sonra 135,2 milyon dolar ile rekor düzeyde artmıştır. 2002 yılında bir önceki yıla göre hem AB ülkelerinden gerçekleştirilen ayakkabı ithalatı hem de uzak do u ülkelerinden yapılan ithalat artmıştır ve toplam 116 milyon dolarlık ayakkabı ithal edilmiştir. Kriz yıllarında azalan ithalat 2002'den sonra sürekli artarak 2013 yılında 992,95 milyon dolar gibi rekor bir seviyeye ulaşmıştır.

Yıllar içinde ayakkabı ithalatının artmasının en önemli nedeni, AB ve Türkiye arasındaki Gümrük Birliği ile gümrük vergilerinin AB ülkelerine karşı sıfırlanması, üçüncü ülkelere karşı ise AB'nin ortak tarifesi (OGT)'nin adapte edilmesi nedeniyle mevcut gümrük vergilerinde %60-70'ler oranında indirim durumunda kalmasıdır.

Türkiye'nin Ayakkabı, thalat, (ABD \$)

YIL	Değer
2009	539.467.744
2010	659.673.910
2011	871.463.821
2012	863.682.220
2013	992.947.499

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Türkiye'nin Ürün Gruplarına Göre Ayakkabı, thalat, (1000 ABD \$)

GT P	Ürün Adı	2009	2010	2011	2012	2013
6401	Ayakkabı; D2 Taban, Yüzü Kauçuk Ve Plastik, Su Geçirmez	3.278	5.496	4.228	4.994	8.355
6402	Ayakkabı; D2 Taban, Yüzü Kauçuk Ve Plastik Diğer	172.104	218.085	301.904	283.309	295.706
6403	Ayakkabı; Yüzü Deri, Taban Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele	230.190	263.087	320.274	314.181	351.106
6404	Ayakkabı; Yüzü Dokuma Maddelerinden, Taban Kauçuk, Plastik Vb	98.689	124.158	171.549	182.103	244.949
6405	Ayakkabı; Diğer	9.767	14.759	17.889	21.586	34.491
6406	Ayakkabı Aksamı, Ç Taban, Topuk Rampası, Getir, Tozluk, Dolak Vb	25.440	34.090	55.620	57.508	58.341
Toplam		539.468	659.674	871.464	863.682	992.947

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkabı ithalatının yaklaşık yarısını Çin'den yapılmaktadır. Bu ülkeden 2013 yılında 537,3 milyon dolarlık ithalat yapılmıştır. Söz konusu ithalatın % 43'ünü d2 taban, yüzü kauçuk veya plastik maddeden diğer ayakkabılar oluşturmaktadır.

Dünya ayakkabı üretimi içinde ilk üç ülke arasında bulunan ve dünya ayakkabı modasına yön veren talya ayakkabı ithal ettiği imiz ülkeler arasında üçüncü sırada gelmektedir. Bu ülkeden 2013 yılında 101 milyon dolarlık ayakkabı ithal edilmiş olup, bu ithalatın % 79'unu yüzü deriden mamul ayakkabılar oluşturmaktadır. Vietnam, Endonezya, Hindistan, İspanya ve Portekiz ise ayakkabı ithal ettiği imiz diğer önemli ülkelerdir. Ülkemiz, 2002 yılında toplam ayakkabı ithalatının % 41'ini AB ülkelerinden gerçekleştirirken, 2004 yılından itibaren ithalatın uzak do u ülkelere yönelmiş olup; 2013 yılı itibarıyla ayakkabı ithalatının yaklaşık % 83'ü bu ülkelere tedarik edilmeye başlanmıştır.

Ayakkab, thal Edilen Ba l,ca Pazarlar (ABD \$)

Ülkeler	2012	2013	De i im (%)
Çin	482.125.192	537.275.173	-1,2%
Vietnam	119.358.549	145.818.084	11,7%
talya	83.058.059	101.349.068	1,6%
Endonezya	77.944.942	89.084.137	-9,5%
Hindistan	20.330.904	28.637.506	16,4%
spanya	10.648.272	14.029.911	-13,5%
Portekiz	8.356.339	12.378.154	95,6%
Kamboçya	9.095.625	9.113.980	22,5%
Almanya	4.865.073	7.375.904	18,9%
Brezilya	8.242.881	6.721.089	-25,9%
Tayland	8.877.382	6.547.124	11,9%
Romanya	6.077.917	6.479.043	23,6%
Banglade	1.817.770	3.371.884	-79,5%
Dominik Cumhur.	1.933.788	2.796.142	5,6%
Bosna Hersek	1.350.804	2.627.550	18,6%
st.Deri Ser.Bölg	868.048	1.632.233	-22,2%
Fransa	1.457.379	1.503.510	-16,8%
Tunus	947.377	1.348.775	-6,1%
Arnavutluk	873.521	1.132.409	114,0%
ngiltere	1.140.236	932.993	26,9%
Liste Toplamı (İk 20 Ülke)	849.370.058	980.154.669	-0,6%
Di er	14.312.162	12.793.088	-16,4%
Genel Toplam	863.682.220	992.947.757	-0,9%

Kaynak: Ekonomi Bakanl² Bilgi Sistemi

DÜNYA AYAKKABI ÜRETİM VE T CARET

Üretim

2012 World Footwear Yearbook kayna ğına göre, 2011 y² itibariyle dünya ayakkab² üretimi 21 milyar çift civarındadır. %60,5'lik paya sahip olan Çin, 12 milyar 887 milyon çift üretim ile ilk sıradada yer almakta olup, toplam üretimin miktar bazında yakla ğık %90'ın Asya ülkeleri tarafından gerçekleştirildi i belirtilmektedir.

Di er taraftan, 2012 World Footwear Yearbook kayna ğına göre, dünya ayakkab² üretiminin %38'inin Avrupa ve Kuzey Amerika'da tüketilmektedir. Ülke bazında incelendi inde ise büyük nüfusuyla Çin, ayakkab² dünya tüketiminden ald² %15,9'luk payla ilk sıradada yer almaktadır. Çin %12,9'luk payla ABD, 12,7'lik payla Hindistan, %4,3 payla Brezilya ve %4 payla Japonya takip etmektedir.

Ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte bugün ki i ba ğına y²lik ayakkab² tüketimi ortalama 3 çift düzeyindedir.

Yüksek i gücü maliyeti nedeniyle Avrupa ülkelerinde ayakkab² sanayi hızla küçülmü olup; dünya ayakkab² üretimi içindeki paylar² hızla azalm² tır. Amerika kıtasının dünya üretimindeki pay², Avrupa kıtasına göre, daha küçük bir hızla azalmaktadır. Bunun nedeni ABD kıtasında Brezilya, Meksika gibi ayakkab² sanayinde güçlü ülkelerin varl² ıdır.

thalat

ITC verilerine göre de er bazında, 2000 yılında 49,6 milyar dolar olan dünya ayakkabı ithalatı, on yıl içinde % 75 oranında artış göstererek, kriz yılı olan 2009 yılında 87 milyar dolara ulaşmıştır. Küresel kriz sonrasında toparlanma sürecinin yanında 2010 yılından itibaren, ayakkabı sektöründe olumlu bir değişim yaşanmış ve 2012 yılında dünya ayakkabı ithalatı bir önceki yıla göre % 1,3 oranında artarak 117 milyar dolara yükselmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri dünyadaki en büyük ayakkabı ithalatçısı ülke olup, dünya ithalatının yaklaşık % 21'ini gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında ABD'nin ithal ettiği ayakkabı tutarı 24,9 milyar dolardır.

Dünyadaki diğer büyük ayakkabı ithalatçı ülkeler sırasıyla Almanya, Fransa, İngiltere, Japonya ve İtalya'dır. Dört AB ülkesinin ayakkabı ithalatı, 2012 yılındaki dünya ayakkabı ithalatının % 23,3'ünü oluşturmaktadır.

Dünya Ayakkabı, thalat, (Milyon ABD \$)

thalatçı Ülkeler	2010	2011	2012	2012-2011 Değişim (%)	2012 Dünya thalatındaki Payı (%)
Dünya	101.299	115.476	116.957	1,3%	100,0%
ABD	21.932	23.650	24.862	5,1%	21,3%
Almanya	7.924	9.492	8.912	-6,1%	7,6%
Fransa	5.999	6.757	6.442	-4,7%	5,5%
İngiltere	5.645	6.003	6.081	1,3%	5,2%
Japonya	4.793	5.427	5.904	8,8%	5,0%
İtalya	5.898	6.759	5.823	-13,8%	5,0%
Hong Kong	4.977	5.141	4.846	-5,7%	4,1%
Rusya Federasyonu	3.905	4.160	4.261	2,4%	3,6%
Hollanda	2.801	3.793	3.474	-8,4%	3,0%
Belçika	2.585	2.454	3.068	25,0%	2,6%
İspanya	2.931	3.242	2.756	-15,0%	2,4%
Kanada	1.927	2.153	2.213	2,8%	1,9%
Güney Kore	1.261	1.672	1.821	8,9%	1,6%
Çin	1.118	1.554	1.785	14,9%	1,5%
Avustralya	1.208	1.361	1.527	12,2%	1,3%

Kaynak: ITC Trademap

Dünyanın en büyük ayakkabı üreticisi ve ihracatçılarından olan İtalya'nın 5,8 milyar dolarlık ayakkabı ithalatı yapmasında, kendi tüketimini karşılamak amacıyla yurt dışında fason yaptırdığı ürünlerin ithalatı ile reeksport amacıyla yaptığı ithalat etkili olmaktadır. Belçika ve Hollanda'nın ithalat tutarlarının yüksek olmasında, reeksport büyük paya sahiptir. Nitekim Belçika dünyanın altıncı büyük, Hollanda ise sekizinci büyük ihracatçısıdır.

Ayakkabı ithalat vergilerinin, gelişmiş ülkelerde genellikle daha düşük oranda, gelişmekte olan ülkelerde ise bu ülkelerin kendi sanayilerini koruma çabaları nedeniyle daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Ayakkabı sanayinde Çin, Brezilya, Hindistan, Meksika gibi ülkeler yüksek gümrük tarifeleri uygulamaktadırlar.

hracat

ITC verilerine göre de er bazında, 2000 yılında 37,9 milyar dolar olan dünya ayakkabı ihracatı, on yıl içinde % 116 artı göstermi ve 2009 yılında dünya ihracatı 82 milyar dolara ula mı tır. 2012 yılı itibariyle ise dünya ihracatı 2011 yılına göre % 4,4 artarak 118,8 milyar dolara yükselmi tir.

Dünya ayakkabı ihracatında, Çin lider ülke konumunda olup, 2012 yılında 46,8 milyar dolarlık ayakkabı ihraç ederek dünya ihracatının % 39,4ünü gerçekle tirmi tir. Bu ülkeyi 10,8 milyar dolarlık ihracatla talya, 10,4 milyar dolarlık ihracatla Vietnam, 5,1 milyar dolarlık ihracatla Hong Kong, 4,6 milyar dolarlık ihracatla Almanya, 4,3 milyar dolarlık ihracatla Belçika ve 3,5 milyar dolarlık ihracatla Endonezya izlemektedir.

Çin ve talya birlikte toplam 57,6 milyar dolarla, dünya ayakkabı ihracatının % 48,5ini gerçekle tirmektedir. 2012 yılı itibarıyla dünya ayakkabı ihracatının % 44,1ini deri yüzlü ayakkabılar, % 25,1ini yüzü plastik / kauçuk malzemeden olan di er ayakkabılar ve % 15,7şini yüzü dokuma maddelerinden olan ayakkabılar olu turmaktadır.

Dünyada, Çin hariç büyük ihracatçı ülkelerin tamamının a rırlık olarak deri ayakkabı ihraç ettikleri ve deri ayakkabı üretiminde uzmanla mı oldukları görülmektedir. Bu ba lamda, önümüzdeki yıllarda dünya ayakkabı pazarındaki rekabetin deri ayakkabı alt sektöründe daha yo unlaşması beklenmektedir.

Dünya Ayakkabı, ihracatı, (Milyon ABD\$)

hracatçı Ülkeler	2010	2011	2012	2012-2011 De i şim (%)	2012 Dünya ihracatındaki Payı (%)
Dünya	96.401	113.763	118.813	4,4%	100,0%
Çin	35.634	41.722	46.811	12,2%	39,4%
talya	9.877	11.603	10.828	-6,7%	9,1%
Vietnam	5.230	6.718	10.400	54,8%	8,8%
Hong Kong	5.577	5.651	5.182	-8,3%	4,4%
Almanya	3.942	5.199	4.626	-11,0%	3,9%
Belçika	3.742	4.182	4.306	3,0%	3,6%
Endonezya	2.502	3.302	3.525	6,7%	3,0%
Hollanda	2.443	3.270	3.046	-6,8%	2,6%
spanya	2.593	2.983	2.772	-7,1%	2,3%
Fransa	2.082	2.549	2.636	3,4%	2,2%
Portekiz	1.780	2.150	2.126	-1,1%	1,8%
Hindistan	1.643	2.091	1.958	-6,3%	1,6%
Romanya	1.476	1.818	1.612	-11,4%	1,4%
ngiltere	1.310	1.490	1.595	7,1%	1,3%
ABD	1.104	1.288	1.331	3,4%	1,1%

Kaynak: ITC Trademap

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr